

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В. СТЕФАНИКА**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

спеціальність **281 «Публічне управління та адміністрування»**

освітня програма **«Публічне управління та адміністрування»**

інститут **післядипломної освіти та довузівської підготовки**

кафедра **управління та бізнес-адміністрування**

Івано-Франківськ – 2019 рік

Робоча програма «Адміністративне право» для студентів спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування (освітня програма «Публічне управління та адміністрування»)

Розробник:

Редько А.Г., к.ю.н., доцент кафедри управління та бізнес-адміністрування

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри управління та бізнес-адміністрування

Протокол від № 1 від 27 серпня 2019 року

Завідувач кафедри управління та бізнес-адміністрування

(підпис)

(Жук О.І.)

(прізвище та ініціали)

1. **Опис навчальної дисципліни**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування» 281 «Публічне управління та адміністрування»	Вибіркова	
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): Публічне управління та адміністрування	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр	
(назва)			
Загальна кількість годин - 900		1-й	1-й
	Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	Освітній рівень: бакалавр	16	6
		Практичні, семінарські	
		14	4
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60	80
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33 % та 67 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «**Адміністративне право**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Метою викладання навчальної дисципліни «**Адміністративне право**» є освоєння основних теорій і концепцій адміністративно-правових інститутів, вивчення принципів організації системи органів виконавчої влади, аналіз адміністративно-правових форм і методів реалізації повноважень державних органів, дослідження спеціальних видів адміністративно-правової діяльності, в тому числі заходів адміністративно-правового примусу, змісту і порядку застосування адміністративної відповідальності; формування знання теоретичних і практичних основ адміністративного процесу, а також навичок, необхідних для професійної діяльності юриста в сфері дії адміністративного процесу, а саме: для правильної кваліфікації обставин, розробки документів, дачі юридичних висновків на проекти правових актів адміністративно-процесуального характеру, прийняття правових рішень.

Основні завдання навчальної дисципліни: набуття студентами загальнокультурних і професійних компетенцій, що дозволяють вирішувати державно-управлінські завдання з різних напрямків (видів) юридичної діяльності (нормотворчої, правозастосовної, правоохоронної, експертної, педагогічної), що здійснюється при взаємодії органів державної влади з громадянами та юридичними особами при дотриманні прав і свобод громадян, законних інтересів юридичних осіб, а також при виконанні громадянами і юридичними особами публічних обов'язків.

Міждисциплінарні зв'язки: «Конституційне право України», «Теорія держави і права», «Історія держави і права України», «Кримінальне право», «Юридична компаративістика».

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- поняття і джерела адміністративного права;
- поняття і види адміністративно-правових норм;
- поняття державного управління та державної служби;
- склад адміністративного правопорушення, порядок притягнення до адміністративної відповідальності, види адміністративних покарань, поняття і види адміністративно-правових відносин;
- поняття і види суб'єктів адміністративного права;
- адміністративно-правовий статус суб'єктів адміністративного права;

вміти:

- відмежовувати виконавчу (адміністративну) діяльність від інших видів державної діяльності;
- складати різні адміністративно-правові документи;
- виділяти суб'єкти виконавчо-розпорядчої діяльності з числа інших;
- виділяти адміністративно-правові відносини з числа інших правовідносин;
- аналізувати і застосовувати на практиці норми адміністративного законодавства;
- надавати консультаційну допомогу суб'єктам адміністративних правовідносин;
- логічно і грамотно висловлювати та обґрунтовувати свою точку зору з адміністративно-правової проблематики;

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

ФК.1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК.3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

ФК.7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК.11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати навчання:

ПР5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Поняття та ознаки державного управління

Тема 1. Державне управління як вид соціального управління

1. Соціальне управління та його види.
2. Поняття та ознаки державного управління.
3. Співвідношення державного управління і виконавчої влади.

Тема 2. Адміністративне право як галузь права

1. Адміністративне право як галузь права, його місце у правовій системі.
2. Предмет і метод адміністративного права.
3. Система адміністративного права.

Тема 3. Адміністративно-правові норми

1. Адміністративно-правові норми: поняття і види.
2. Реалізація адміністративно-правових норм.
3. Джерела адміністративного права.
4. Напрями вдосконалення адміністративного законодавства.

Тема 4. Адміністративно-правові відносини

1. Поняття та специфіка адміністративно-правових відносин.
2. Характеристика окремих елементів адміністративно-правових відносин.
3. Види адміністративно-правових відносин.

Змістовий модуль 2.

Законність в державному управлінні

Тема 5. Суб'єкти адміністративного права

1. Загальна характеристика суб'єктів адміністративного права.
2. Фізичні особи як суб'єкти адміністративного права.
3. Об'єднання громадян як суб'єкти адміністративного права.
4. Президент України як суб'єкт адміністративного права.

Тема 6. Функції, форми і методи державного управління

1. Функції державного управління.
2. Методи державного управління.
3. Форми державного управління.
4. Правові акти управління.

Тема 7. Законність і дисципліна в державному управлінні

1. Загальне поняття законності та дисципліни в державному управлінні.
2. Контроль як спосіб забезпечення законності та дисципліни в державному управлінні.
3. Нагляд як спосіб забезпечення законності та дисципліни в державному управлінні.
4. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності та дисципліни в державному управлінні.

Тема 8. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність

1. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення.
2. Склад адміністративного правопорушення, характеристика його елементів.
3. Адміністративна відповідальність.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Теоретичні та інституційні основи міжнародного публічного управління та євроінтеграції												
Тема 1. Державне управління як вид соціального управління.	14	2	2			10	30	2	2			26
Тема 2. Адміністративне право як галузь права.	14	2	2			10	28	2				26
Тема 3. Адміністративно-правові норми.	14	2	2			10						
Тема 4. Адміністративно-правові відносини.	4	2	2									
Разом за змістовим модулем 1	46	8	8			30	58	4	2			52
Модуль 2												
Механізм міжнародного публічного управління та євроінтеграції												
Тема 5. Суб'єкти адміністративного права.	14	2	2			10	32	2	2			28
Тема 6. Функції, форми і методи державного управління.	14	2	2			10						
Тема 7. Законність і дисципліна в державному управлінні.	14	2	2			10						
Тема 8. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.	2	2										
Разом за змістовим модулем 2	44	8	6			30	32	2	2			28
Усього годин	90	16	14			60	90	6	4			80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Риси державного управління.	2
2	Тема 2. Адміністративно-правовий метод регулювання.	2
3	Тема 3. Адміністративно-правові відносини.	2

4	Тема 4. Структурні елементи адміністративно-правових норм.	2
5	Тема 5. Види адміністративно-правових відносин.	2
6	Тема 6. Поняття та ознаки суб'єктів адміністративного права.	2
7	Тема 7. Поняття, особливості та підстави адміністративної відповідальності.	2
Разом		14

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність адміністративного права.	10
2	Тема 2. Механізм адміністративно-правового регулювання.	10
3	Тема 3. Суб'єкти адміністративного права.	10
4	Тема 4. Державна служба.	10
5	Тема 5. Державні службовці.	10
6	Тема 6. Адміністративно-правові форми і методи державного управління.	10
Разом		60

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання полягає у виконанні студентом самостійної письмової контрольної роботи. Робота повинна бути загальним обсягом до 15 сторінок.

Підготувати есе на наступну тематику:

1. Функції соціального управління.
2. Державне управління як вид соціального управління.
3. Виконавча влада: поняття, принципи, функції.
4. Проблема співвідношення виконавчої влади і державного управління
5. Предмет, метод і система адміністративного права.
6. Адміністративне право як наука: предмет, методи, завдання, етапи розвитку.
7. Класифікація джерел адміністративного права.
8. Адміністративно-правові відносини: поняття, особливості, структура, види
9. Сутність правосуб'єктності в адміністративному праві
10. Класифікація суб'єктів адміністративного права.
11. Права і обов'язки громадян у сфері державного управління.
12. Адміністративно-правовий статус іноземних громадян та осіб без громадянства.
13. Способи реалізації і захисту прав та свобод громадян. Звернення громадян.
14. Компетенція органів виконавчої влади.
15. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права.
16. Поняття, система і правові основи державної служби.
17. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань.
18. Адміністративно-правовий статус політичних партій.

19. Основи адміністративно-правового статусу релігійних об'єднань.
20. Особливості адміністративно-правового становища професійних спілок.
21. Правові акти управління: поняття, особливості, юридичне значення.
22. Класифікація правових актів управління.
23. Умови законності та ефективності правових актів органів управління.
24. Опублікування, вступ в силу і дію правових актів управління.
25. Поняття і види методів діяльності органів виконавчої влади.
26. Класифікація заходів адміністративно-правового примусу.

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Адміністративне право» застосовуються такі методи навчання студентів:

- пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення студентами інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;
- репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого;
- частково-пошуковий.(евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом;
- дослідницький: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

9. Методи контролю

Поточний контроль передбачає:

- опитування на практичних заняттях;
- контрольні і самостійні роботи.

Підсумковий контроль передбачає: екзамен.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
80-89	B	добре	

70-79	C		зараховано
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
25-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-24	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

1. Конституція України //ВВР України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Кодекс адміністративного судочинства України : станом на 25 січ. 2018 р. : відповідає офіц. тексту. – Х. : Право, 2018. – 246 с.
3. Адміністративне право : підручник / НУ "ЮАУ ім. Ярослава Мудрого" ; за заг. ред.: Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Х. : Право, 2013. – 656 с.
3. Адміністративне процесуальне право України : навч.-метод. посіб. / І. О. Картузова [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". – К. : Фенікс, 2016. – 400 с.
4. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / за заг. ред. Н. Б. Писаренко. – Х. : Право, 2016. – 312 с.
5. Адміністративне судочинство України: теорія та практика : монографія / Вищ. адмін. суд України ; за заг. ред. О. М. Нечитайла. – К. : Компанія "ВАІТЕ", 2015. – 288 с.
6. Біла-Тіунова Л. Р. Позов в адміністративному судочинстві: теорія, правове регулювання, практика : монографія / Л. Р. Біла-Тіунова, О. В. Закаленко ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". – О. : Фенікс, 2014. – 188 с.

7. Богуцький В. В. Провадження у справах про адміністративні правопорушення : навч. посіб. / В. В. Богуцький, В. В. Богуцька, В. В. Мартиновський. – 5-те вид., перероб. і допов. – Х. : Юрайт, 2013. – 224 с.
8. Захист в адміністративному процесі : практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. – К. : Центр учб. літ., 2013. – 352 с.
9. Калмикова Я. С. Докази та доказування в адміністративному судочинстві : монографія / Я. С. Калмикова ; НДІ держ. будівництва та місц. самоврядування ; за заг. ред. О. Б. Червякової. – Х. : Фактор, 2014. – 280 с.
10. Ківалов С. В. Курс адміністративного процесуального права України : підручник. Загальна частина / С. В. Ківалов, І. О. Картузова, А. Ю. Осадчий ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". – О. : Фенікс, 2014. – 342 с.
11. Коломоєць Т. О. Внутрішнє переконання судді в адміністративному процесі: теоретико-правовий та праксеологічний аспект формування : монографія / Т. О. Коломоєць, В. О. Немченко. – Херсон : Гельветика, 2013. – 180 с.
12. Колпаков В. К. Теорія і практика адміністративного судочинства : монографія / В. К. Колпаков, В. В. Гордєєв. – Чернівці : Місто, 2011. – 384 с.
13. Колпаков В. К. Юрисдикція адміністративних судів : монографія : у 2 кн. / В. К. Колпаков, В. В. Гордєєв. – Х. : Харків юрид., 2011. – 252 с.
14. Константий О. В. Проблеми захисту в адміністративному судочинстві суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів : монографія / О. В. Константий ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – К. : Істина, 2015. – 544 с.
15. Костицький М. В. Судово-психологічна експертиза в адміністративному процесі : монографія / М. В. Костицький, М. І. Луцький ; Івано-Франків. ун-т права ім. короля Данила Галицького. – Івано-Франківськ : Видавнича справа, 2017. – 308 с.
16. Ліпкан В. А. Сутність та порядок вирішення службових спорів : монографія / В. А. Ліпкан, О. Г. Мовчун ; Глобальна орг. союзн. лідерства, Аккад. безпеки відкритого суспільства, Акад. наук вищ. освіти України, Стратком. – К. : Вид. Ліпкан О.С., 2017. – 312 с. – (Ordo ordinans).

17. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / Вищ. адмін. суд України ; за заг. ред. І. Х. Темкіжева. – 2-ге вид., пероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 720 с.
18. Оскарження судових рішень і ухвал в системі адміністративного судочинства України: зразки документів, судова практика, актуальне законодавство : станом на 23 верес. 2016 р. / упоряд. Н. О. Армаш [та ін.]. – К. : Центр учб. літ., 2016. – 272 с.
19. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України в кримінальних та адміністративних провадженнях : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. – К. : Вид. Паливода А. В., 2015. – 828 с.
20. Постанови пленуму, роз'яснення та рекомендації Вищого адміністративного суду України / упоряд. Ю. І. Руснак. – К. : Центр учб. літ., 2013. – 438 с.
21. Правові позиції в адміністративному судочинстві України / Вищ. адмін. суд України ; упоряд.: М. І. Смокович, В. П. Базов ; за заг. ред. О. М. Нечитайло. – Офіц. вид. – К. : Ін Юре, 2015. – 848 с. – (Судова практика).
22. Русанова В. Б. Право на оскарження в суді постанови у справі про адміністративне правопорушення (сутність, гарантії та порядок реалізації) : монографія / В. Б. Русанова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. – Х. : Право, 2016. – 148 с.
23. Смокович М. І. Визначення юрисдикції адміністративних судів та розмежування судових юрисдикцій : монографія / М. І. Смокович. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 304 с.
24. Судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення : навч. посіб. / Запоріз. нац. ун-т ; ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2016. – 544 с.
25. Ткачук О. М. Путівник по строках та термінах Кодексу адміністративного судочинства України : (із змін., внесеними Законом України "Про внесення змін до Господ. процес. кодексу України, Цивіл. процес. кодексу України, Кодексу адмін. судочинства України та ін. законодав. актів" від 03.10.2017 р.) / О. М. Ткачук. – Х. : Право, 2017. – 68 с.

26. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві : наук.-метод. посіб. для суддів / Т. І. Фулей ; ОБСЄ. Координатор проєктів в Україні, Верхов. Суд України, Нац. шк. суддів України, Вищ. адмін. суд України. – К., 2015. – 128 с.

11. Інформаційні ресурси

Інформаційною базою вивчення навчальної дисципліни є:

- законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні, методичні матеріали та рекомендації міністерств і відомств;
- праці вітчизняних і зарубіжних вчених;
- матеріали науково-практичних конференцій;
- підручники та навчальні посібники на електронних носіях;
- професійні видання України;
- Інтернет-ресурси, зокрема:
 - 1) нормативно-правова база України URL – <http://zakon3.rada.gov.ua>;
 - 2) офіційний сайт Кабінету Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>;
 - 3) офіційний сайт Верховної Ради України – <http://www.rada.gov.ua/>;
 - 4) Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України – <http://www.kmu.gov.ua/>;
 - 5) Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>;
 - 6) Національна Парламентська бібліотека України – <http://www.nplu.kiev.ua>;
 - 7) Наукова бібліотека ПНУ – <http://lib.pnu.edu.ua/>.
 - 8) Спецпроект Угода про асоціацію Україна-ЄС – <https://eu-agreement.ed-era.com/>.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Університету <https://d-learn.pnu.edu.ua/>.